

„Tudományos életünkben az elmúlt tíz esztendő legnagyobb eredménye az, hogy uralkodóvá lett a marxista szemlélet, és a tudomány egysülve a szocializmussal, a nép kezébe került.”

(Nagy Imre)

TÍZ ÉV! Tíz harcban, munkában gazdag év távlatából visszapillantani az elmúlt esztendő sorára, nagy reménykedésekkel és várakozással fűtött hangulattal, kelt az emberben. Ugy vagyunk ezzel valahogy, mint a gazda, amint megáll termőföldje szélén s az ősz nap aranyló sugaraiat hintett háztábláját nézi, fejébúbjára buktatott kalapja alól.

Ki tudná papírosra vetni a természet felett uralkodó emberi munka csodálatos, végtelenül megnyugtató ünnepeké megihitt hangulatát?

A föld dolgozó embere csak egy-maga munkáját éli át. Mennyivel mélyebb, mennyivel hatalmasabb az az érzés, mely milliók szívében fakad, milliók egyetemes munkájának nyomán. Eredményeink láttán a dolgozók hatalmas erkölcsi és fizikai erejének tudata csordultig tölti meg szívünket jogos büszkeséggel, s nem kerülhetjük el, hogy hacsak egy pillanat szádrésze alatt is végig ne éljük újból az elmúlt esztendő sorát.

1944 október 11-én a felszabadító Szovjet Hadsereg győzelmének nyomán virradt fel a szegedi egyetem felett is egy új, emberibb kor hajnala.

A magyar nép „nagy méltóságú” bürtönöréit és gyilkosait, igazolósukra szolgáló „ideológusait” s a tudományukat szajkózó papjait a Nagy Október 27-ik éve sodorta el szocialista jövőnk útjából.

Az egyetem kertje azonban gyomos maradt. Megszüntetett munkával kellett ezt úgy megművelni néphez hű tudósainknak és a dolgozók tanulmánygató fiaimnak, hogy az osztálynélküli társadalom felé vezető út tudományának, a marx-lenini ideológiának megvalósításának ki-keresésére.

József Attila és Radnóti egyetemi évei alatt és előtte, az inségkonyhán nevelt egyetemi hallgatók sorsát ma a felszabadult dolgozók fiai már csak sötét, nyomozó álomként képzelhetik el. A Délmagyarország 1929 február elsejei száma, mint orvoslasi javaslatot jelent a Szeged dolgozó népének, hogy a „rendőrségi öngyilkosságvédő irodát akar létesíteni”, mert az elmúlt „tíz nap alatt 16 öngyilkosság” történt a városban. Ilyen jövő állt a munkások előtt, s ilyen viszonyok a szegénysorsú egyetemi hallgatók körül.

RÖVID történelmi idő, de hatalmas történelmi tettek után, ma egyetemi hallgatóink zöme nemcsak hogy tandíj nélkül tanul, hanem ösztöndíj, diákkonthon, menza és rendkívüli segélyek mellett hallgatják az egyetemet. Az 1953-54-es tanévben csak az utóbbi több mint 260.000 forintot rügött. A ma egyetemi hallgatói nem földirtókások, gyárigazgatók, szállodatulajdonosok fiacskái, mint 1928-29-ben 53 felvett egyetemista közül 48, hanem 50-55 százalékban munkás- és parasztszülők gyermekei, szemben pl. 1930-31-el, amikor a szegényparasztnak csak minden 1320-ik gyermeke juthatott el az egyetemre és az ország 1,300.000 ipari munkásának csak 51 fia.

Inségkonyha és tifusszal fertőzött barakok helyett, ahogyan erről a korabeli szegedi sajtó beszámolt, ma 7 diákkonthon várja hallgatóinkat, mintegy 1500 ággyal. Igaz ugyan, hogy egy-két kollégiumuk volt a szegedi hallgatóknak felszabadulásuk előtt is, de ezek elsősorban a kiváltságosok részére. Ma s a jövőben még inkább „kiváltságosok” csak azok az egyetemi hallgatók lesznek, akik kitűnő és jeles eredményeket állítanak dolgozó népünk becsületes munkája mellé s ezt a kiváltságot Rákosi-ösztöndíjjal és ösztöndíjjal magasabb ösztöndíjakkal méltazzák.

Tíz év után

Sztálin elvtárs azt mondja, hogy a szocialista társadalmat építeni akaró fiataloknak be kell venni egy várat, s ez a vár a tudomány vára. A felszabadulás előtt a szegedi egyetem színvonala, néhány tanszék kivételével messze elmaradt más egyetemeink színvonala mögött. Ma 13 Kossuth-díjas professzor vezetésével folyik az oktatás Szegeden s ezek közt olyan európai sőt világhírű kutatók is vannak, mint Fodor Gábor kétszeres Kossuth-díjas, Kalmár László és Koch Sándor Kossuth-díjas professzorok. Nem ritka a szegedi nevelőgárda közt azoknak a docenseknek, adjunktusoknak, tanársegédeknek, tudományos és hivatali munkatáraknak a száma, kiknek mellén vörös csillag díszítette, Munka Érdemrendet, Népköztársasági Érdemérmét vagy a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója jelvényét láthatjuk.

Természetesen az oktatók, nevelők és hallgatók számának növekedésével, a munka színvonalának emelkedésével az egyetem szervezete is olyan fejlődést hagyott maga mögött 10 esztendő alatt, amelyre csak egy szocialista társadalom felé haladó ország képes.

AZ ORVOSEGYESZETEM tanszékeinek száma 17-ről 25-re emelkedett. Ezek közt van a II. számú Belklinikai, a II. számú Sebészeti Klinika, az Orvosi Vegytan, a Gyógyszerismeret, az Orvosi Biológia, a Tájékoztató. Új intézetek a Tudományegyetemen az Alkalmazott-Kémiai, az Általános Fizika-Kémiai, a Növényélettani, az Éghajlati Intézet és a Kolloidika.

Felszabadult 10 évünk első felében alakult meg két olyan intézetünk, melyek a marx-lenini ideológiát és a szovjet élet, a szovjet tudomány megismerésének kulcsát, az orosz nyelvet adják jövőnk értelmiségünk kezébe, s ez a két intézet, a *Marxizmus-Leninizmus Tanszéke* és az *Orosz Intézet*.

A felszabaduláskor meglévő és nagymértékben kirabolott, elhanyagolt intézetek egész sorát bővítettük ki. Felépült a *Béke-Epület*, 10 millió forintos költséggel, s több egyetemi intézetünknek adott korszerű otthont. Többek között itt találjuk az ország második legmodernebb Üvegtechnikai Műhelyét, Schlott elvtárs vezetésével, aki a Horthy-idők egyetemén egy 15 négyzetméteres kis, elhanyagolt műhelyben dolgozott le másfél évtizedet.

A Beloiannisz-téri, új szárnyépületben három intézet működik ma. A Gyermekklinika bombasújtotta romjai helyett ma, több, mint 7 millió beruházás nyomán, két kétemeletes épületben 168 ágy várja a beteg csecsemőket, gondos ápolással.

Sorolhatnánk a Fogászati Klinikát, a Központi Kísérleti Állattenyésztő, a Tájékoztatói Intézet, a Fonyódi Üdülő, a Diákkonthonok felépítésének, kibővítésének tényét, a hatalmas fejlődésre visszatekintő vagy egészen új létesítményeinket, mint pl. a II. számú Földrajzi Intézetet, a Lélektani Tanszékkel bővített Neveléstudományi Intézetet, az új üvegházat, a Fűvészteret, a Bolyai Intézet átalakítását, az ismét működő Állatrendszertani Intézetet; de bizony nehéz lenne csak papírra vetni is valamennyit, nem is beszélve a műszerek, tudományos kutatástechnikai garmadáról. Csupán a klinikai ágyak száma 1938-hoz viszonyítva a háromszorosára emelkedett.

SOK HARC és nehézség után is, kimondhatatlan boldogság végül tekinteni tízedik évfordulónk idején a szegedi egyetemeken. Ott, ahol a múlt nem dicsekedhetett különösebb hírnévvel, ma már több intézet van, melyek kutatómunkájuk-

kal világhírt szereztek a magyar tudomány nevének. Fodor Gábor professzor intézetében történt térkémiai kutatások eredményeire, ma már szovjet, angol, francia, amerikai egyetemi tankönyvek hivatkoznak, de Európa-hírhírű Kiss Árpád Munka Érdeméremmel kitüntetett egyetemi rektorunk korrozió elleni védekezéssel kapcsolatos kutatásai is. A Növényélettani Intézetben Szalai László docens vezetésével már elérték a másodvetésű burgonya eredményes termesztését ugyanazon évben. Vámos Rezső adjunktus népgazdasági szempontból hatalmas jelentőségű felfedezéssel öregbítette a szegedi tudományos munka hírnevét, felis-

A Szerves-Kémiai Intézet laboratóriumában

merve a rizs barnulásos megbetegedését okozta.

Ezek a tudományos eredmények és még ezeken kívül sok-sok magas színvonalú dolgozat, méltóképpen dokumentálják azt, hogy felszabadult hazában, felszabadult népfiai hajlank modern intézeteink műszereit, kísérleti eszközeit főleg s búsán visszafizetik az eredmények a beruházott milliókat.

Az oktató- és kutatómunka mellett a tudományos utánpótlás képzése is olyan ügye a szegedi egyetemeknek, mely az elmúlt 10 év jó munkáját bizonyítja. Majd valamennyi intézetünkben, szorgalmas, éjt-nappallá tevő munkával készítik tudományos disszertációjukat aspiránsaink, a jövő kandidátusai. A tanárok, docensek, adjunktusok egész sora szerezte meg eddig, rendszeres napi nevelőmunkájukon felüli többletmunkával, az akadémiai, tudományos doktora vagy a kandidátusi tudományos fokozatot.

A ZAVARTALAN oktató- és kutatómunkához dolgozó népünk állama nem feledkezett meg könyvtáraink fejlesztéséről sem. Az Egyetemi Könyvtár könyvvállománya az elmúlt 10 év alatt 70.000 kötettel szaporodott. A könyvtár szervezeti életében is lényeges változások történtek. Önálló költségvetése van, mely az 1946 évi 300.000 forinttról 1 millió forintra ugrott az idén. Korszerű nagyolvasó és folyóiratolvasótermet létesítettek. Ma már 230.000 kötet, feldolgozott állapotban várja a tudományos kutatókat és hallgatókat.

Az Egyetemi Könyvtáron kívül minden intézetben találunk igen nagy kötettségű, modern, feldolgozott könyvtárat.

Felmérhetetlen jelentőségű a szegedi egyetemeken a *Marxizmus-Leninizmus Tanszék* megszületése és fejlődése. 1951-52. tanévben a budapesti Központi Marxizmus Tanszék egy csoportja kezdte meg a munkát a szegedi egyetemeken. A 3 előadóból álló csoport 1952-53-ban már 7 taggal működött. A szemináriumokat még ebben az időben, túlnyomórészt a hallgatók legjobbjai vezették. Ma önálló tanszéke van a szegedi egyetemeknek 31 előadóval, s a szemináriumok 80 százalékát tanársegédek vezetik. Három Tanszéki Csoportuk külön foglalkozik a Természettudományi Kar, az Orvosegyetem és a Pedagógiai Főiskola hallgatóinak sajátos problémáival. Az idén már folyik az oktató munka mellett a tudományos kutatómunka is. Egyre szaporodik azoknak az oktatóknak a száma, akik egy-egy témakört önállóan is elő tudnak adni.

SOKBAN hasonló az Orosz Intézet fejlődése is. 1943-ban alakult 2 tanteremmel és 3 tanszéki előadóval, akiknek azonban kellő szakmai képesítésük még nem volt. Ma már csak orosz nyelven adnak elő ebben az intézetben, ahol szovjet ösztöndíjasok mellett szovjet professzorok is tanítanak.

Büszkén emondhatjuk, hogy fel-

szabadult életünk 10-ik esztendőjére megteremtettük a lehetőségét annak, hogy a világ élenjáró tudományát, minden tudományok irányítóját, munkásokat és dolgozó parasztágunk tehetséges fiataljait nemcsak a magyar nyelv tolmácsolásán keresztül, hanem eredetiben is kézbe vehessék.

A hallgatók marxizmus szellemében folyó nevelése tekintetében fontos szerepet tölt be a *Történelmi és a Magyar Intézet*. Mindkét intézetben nagy gondot fordítanak haladó történelmi hagyományaink tudományos megismertetésére. Az itt tanult szaktárgyak alátámasztják és segítik megérteni a marxizmus-leninizmus világnézetét, s a

Miklós, Kossuth-díjas akadémikus, az intézet vezetője a Horthy-korszak oktatáspolitikájával szemben nagy súlyt fektet a gyakorlati oktatásra is. A tudományos kutatómunka terén, az intézet 10 év múltával, 60 tudományos dolgozattal büszkékedik.

A PEDAGÓGIAI Főiskola is jelentős szervezeti változások ment keresztül az elmúlt évtized alatt. A színvonalas általánosiskolai nevelés biztosítására bevezették a metodikai képzést, *Tizenöt tanszék mellett két gyakorlatiskola is rendelkezésükre áll már ma, a jó pedagógusnevelés céljára*. Az 1953-ban bővített főiskolán, az oktatómunka mellett a legkülönbözőbb kutatások folynak. *Igy pl. a Kémiai Tanszék gyapottermesztéssel kapcsolatos talajkutatásokról végez, a Zenet Tanszék vezetője, Szeghy Endre, a „Csodafurulya” szerzője sokrétű népdalkutató munkát végez, Megyeri János, főiskolai tanár, az Állattani Intézet vezetője akadémiai témán dolgozik, mely az alföldi szikes tavak hasznosításával kapcsolatos. Az intézet célja a magyar fauna felkutatása is. Pálfi György tanársegéd didaktikailag kiválóan sikerült akváriummal és Nagy István hivatalsegéd, az Oktatás Kiváló Dolgozója művészi madártömeggel járulnak hozzá az oktatás sikerességéhez.*

Az Állam és Jogtudományi Kar tudományos dolgozó szocialista jogrendszerünk kialakításán munkálkodik. Az intézet életében még 1950-ben megszüntették a mezőgazdaságot, és szigorú tanulmányi fegyelmet teremtettek meg.

DE HISZEN a végtelenségig sorolhatnánk a szegedi egyetemek 10 évének eredményeit. *A Pedagógiai Intézet érdekes, a pavlovi, a materialista lélektan útján haladó kísérletei ma már hatalmas fegyver a babona és a tévtanok elleni harcban. A Mikrobiológiai Intézetben, Ivanovics György Kossuth-díjas professzor vezetésével a vírusos megbetegedések, az influenza, a gyermekparalízis, a tuberkulózis ellen folyik a harc.*

Természetesen nem volna hű a számvetésünk a valósághoz, ha nem emlékeznénk arra is, hogy hatalmas eredményeinket küzdelmes úton és időleges áldozatokkal értjük el. Arról sem halgatunk, hogy kisebb visszaesések néha-néha lefékeztek haladásunk ütemét. A tanulságos előreszaladás, a közel-múltban néhány olyan rendszabályt tett szükségessé, amelyek elkerülhetetlenek voltak elért eredményeink megszilárdításához. De helyzetünk lényegét nem az elkövetett hibáink, kisebb-nagyobb botlásaink jelentik, Ellenkezőleg! Hatalmas előretörések és állandó emelkedések jellemzik a megtett utat, és hibáinkon okulva, fejlődésünk a jövőben sokkal magabiztosabbá válik.

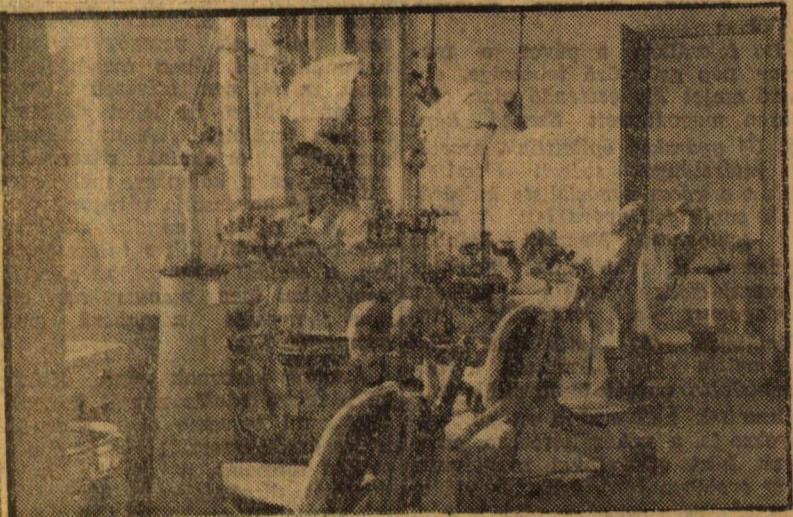
Tízévi összes beruházásunk a szegedi egyetemeken sokmillió forintjába került államunknak. De ma ezek a milliók egész népünk gazdasági és szellemi gyarapodását eredményezik. Ma már ezeken a milliókon a dolgozók fiaiból új embertípus nevelődik. Az az embertípus, aki felszabadulásának 10-ik évfordulóján büszkén tekint végig alkotó munkáján s a marxizmus-leninizmus klasszikusainak tanításán nevelődve, a jövőben sem fog megállani a szocialista társadalom felé vezető úton.

Ez az embertípus szívéből jövő hűlétszettel adózik a szovjet embernek, a kommunizmus eszméjének. Ezek segítségével egyre nagyobb eredményekre tekinthet vissza s egyre nagyobb követelményeket támaszt magával szemben és céljait, egész népünk segítségével el fogja érni.

Koronyi György

Kísérletek a Lélektani Intézetben

A Fogászati Klinika rendelője